

Dini qurumlarla işin təşkilatçıların fəaliyyəti dini radikalizmin səbəblərinin aradan qaldırılmasına yönəlməlidir

Bakıda ölkəmizin şəhər, rayon icra hakimiyyəti başçısı aparatlarının ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsi müdirinin müavinləri-dini qurumlarla işin təşkilatçıların seminar-müşavirəsi fevralın 13-də işini davam etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, seminar-müşavirənin ikinci günü Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə dövlət müşaviri Kamal Abdullayev "Azərbaycan Respublikasının multikulturalizminin inkişaf perspektivləri" mövzusunda çıxışı ilə başlayıb.

Kamal Abdullayev bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev son dərəcə uzaqqöhrən siyasi həssaslıq nümayiş etdirərək, 2016-cı il "Multikulturalizm ili" elan edib. Bunun böyük əhəmiyyəti var. Bu, yalnız Azərbaycan üçün deyil, həm də beynəlxalq aləm üçün böyük önəm kəsb edir. "Azərbaycan Prezidentinin 2016-cı il "Multikulturalizm ili" elan etməsi dünya ictimaiyyətinə, intellektual qüvvələrə bir çağırışdır. Dövlət başçısı düşünlümüş bu addımı atmaqla Azərbaycan xalqının indiyə qədər yaşatdığı və bundan sonra da yaşadacağı dəyərləri bəyan edib. Bu multikultural dəyərlər hansılardır? Mərhəmət hissi, başqasının halına acıma hissi, başqasını özündən seçməmək hissi. Bu, bizim xalqımıza xas dəyərlərdir" - deyərək K.Abdullayev vurğulayıb.

Dövlət müşaviri qeyd edib ki, multikulturalizm mənə etibarilə çoxmədəniyyətlik deməkdir. Yeni çoxmədəniyyətli bir cəmiyyətdə bu, çoxmədəniyyətin daşıyıcılarının bir-birinin yanında normal şəkildə yaşamaları deməkdir. Bu, Azərbaycan üçün həyat tərzidir. Multikulturalizm cəmiyyətdə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklə münasibətdə dövlətin apardığı konkret siyasətdir.

Azərbaycanın böyük mədəniyyətə malik olduğunu qeyd edən Kamal Abdullayev diqqətə çatdırıb ki, dastanlarımızdan, nağıllarımızdan, klassik ədəbi nümunələrimizdən qədim demokratik prinsiplərlə bağlı kifayət qədər nümunələr göstərmək mümkündür. Tarix boyu Azərbaycanın mədəniyyətində mövcud tolerantlıq nümunələrindən xeyli danışmaq olar. Bunlar, təbii ki, multikultural tərzin Azərbaycan cəmiyyətinə hələ keçmiş zamanlardan xas olmasına bir sübutdur.

Bu yaxınlarda çapdan çıxan "Azərbaycan multikulturalizminin ədəbi-bədii qaynaqları" kitabı barədə danışan dövlət müşaviri deyib: "Prezident İlham Əliyev hər zaman qeyd edir ki, multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyətinə, xalqına tarixən xas olan bir dəyərdir. Biz bu ruhla, ideyalarla zaman-zaman böyüyüb formalaşmışıq. Bunun əyani sübutunu klassiklərimizin əsərlərində görürük".

Kamal Abdullayev bildirdi ki, Azərbaycan multikulturalizminin daha bir əsas şəxsi isə onun hüquqi və siyasi qaynaqlarından ibarətdir. Azərbaycan ərazisində müxtəlif dövrlərdə mövcud olmuş dövlətlərdə də multikultural dəyərlərə loyal münasibət hökm sürüb. Bu dəyərləri sistemləşdirib, siyasi və hüquqi bir bazanın yaradılması isə XX əsrin sonlarında ümummilli lider Heydər Əliyevə nəsis oldu. Azərbaycanın müs-

təqiliyyinin ilk dövründə ulu öndər Heydər Əliyev dəqiq ideoloji hədəf seçdi. Əsrlər boyu Azərbaycanda formalaşmış çoxmədəniyyətlilik ənənəsini inkişaf etdirib, onu keyfiyyətə yeni müstəviyə keçirdi. Ölkə Konstitusiyasında müxtəlif bəndlərdə, ulu öndər tərəfindən bununla bağlı imzalanmış sərəncam və fərmanlarda multikulturalizm ideyaları siyasi baxımdan öz əksini tapıb.

Azərbaycan Prezidentinin ölkə ərazisindəki bütün konfessiyalara, dinlərə bərabər münasibət göstərdiyini bildiren dövlət müşaviri deyib: "Bu da onların bir-birlərinə münasibətdə loyal olmasına gətirib çıxaran amildir. Azərbaycanda dini və milli müxtəlifliyin qorunub saxlanması üçün dövlət xüsusi diqqət ayrır. Azərbaycan multikultural təhlükəsizliyin bu bəndini də yerinə yetirir".

Kamal Abdullayev bir neçə gün əvvəl Azərbaycanda fəaliyyətə başlayan "Multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyətinə, xalqına tarixən xas olan bir dəyərdir. Biz bu ruhla, ideyalarla zaman-zaman böyüyüb formalaşmışıq. Bunun əyani sübutunu klassiklərimizin əsərlərində görürük".

Kamal Abdullayev bildirdi ki, Azərbaycan multikulturalizminin daha bir əsas şəxsi isə onun hüquqi və siyasi qaynaqlarından ibarətdir. Azərbaycan ərazisində müxtəlif dövrlərdə mövcud olmuş dövlətlərdə də multikultural dəyərlərə loyal münasibət hökm sürüb. Bu dəyərləri sistemləşdirib, siyasi və hüquqi bir bazanın yaradılması isə XX əsrin sonlarında ümummilli lider Heydər Əliyevə nəsis oldu. Azərbaycanın müs-

28 universitetində tədris edilir. Məqsədimiz Azərbaycanı maraqlı məhəbbətə çevirməkdir" - deyərək dövlət müşaviri əlavə edib. Seminar-müşavirədə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Hüquq mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Fuad Ələsgərov "Dini radikalizm qarşı mübarizədə hüquq mühafizə orqanlarının rolu və fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi" mövzusunda çıxış edib.

Fuad Ələsgərov tədbir iştirakçılarına müraciətlə deyib: "Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə belə bir seminar-müşavirənin keçirilməsi dövlətin dini sahədə münasibətlərə və yerlərdə dini qurumlarla işin təşkilatçıları kimi sizin fəaliyyətinizə verdiyi önəm göstəricisidir. Bu seminar açıq fikir mübadiləsinin aparılması üçün çox yaxşı bir platformadır və inanıram ki, sizinlə görüşümüz də səmimi və açıq müzakirə şəraitində keçəcək".

Şöbə müdiri bildirdi ki, bu gün müasir dünyada sivilizasiyaların qarşıdurması müşahidə olunur. Xüsusilə Yaxın Şərqdə dini zəmində münasibətlər, dini radikalizm və ekstremizmin artması, Avropada islamofobiya və antisemitizm meyillərinin güclənməsi multikulturalizm ideyalarının tənəzzülünün təzahürüdür. Hətta Avropa dövlətlərinin liderləri multikulturalizm ideyalarının iflası uğradığını etiraf edirlər. Bu mənada müxtəlif dini inanclara malik insanların əsrlər boyu sülh şəraitində yaşadığı Azərbaycan dünyaya nümunə ola biləcək bir dövlətdir və təsadüfi deyil ki, 2016-cı il Prezident İlham Əliyev tərəfindən öl-

kəmidə "Multikulturalizm ili" elan edilib. Dünya geniş vüsət almış dini radikalizm və ekstremizm meyillərinin Azərbaycandan da yan keçmədiyini təəssüf hissi ilə qeyd edən Prezident Administrasiyasının rəsmisi deyib: "Ölkəmizdə dini radikalizm meyillərinin yayılması əsas etibarilə xarici faktorlarla, bəzi dövlətlərin fəaliyyəti ilə bağlıdır. Müəyyən qüvvələr dini radikal qruplardan istifadə etməklə öz siyasi məqsədlərini həyata keçirməyə cəhd göstərirlər".

Azərbaycanda dini radikalizmin əsasən radikal vəhhabilik və ifrat şiəlik formasında təzahür etdiyini bildiren Fuad Ələsgərov vurğulayıb ki, onların təbliğatı bir qayda olaraq xaricdə təhsil almış azərbaycanlılar tərəfindən həyata keçirilir. İndiyədək xarici ölkələrdə 3 minə yaxın azərbaycanlı dini təhsil alıb və bu gün dövlətçilik əleyhinə yönələn tədbirlərin təşkilatçısı qismində çıxış edən dindarların böyük əksəriyyəti məhz həmin şəxslərdir.

Qeyd olunub ki, hazırda dini radikalizmlə mübarizə Azərbaycanın hüquq mühafizə və xüsusi xidmət orqanları qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. Xüsusilə son dövrlərdə dini radikalizmə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün ölkəmizdə mühüm qanunvericilik, institusional və praktik tədbirlər həyata keçirilib.

Şöbə müdiri diqqətə çatdırıb ki, Suriya və İraqda silahlı münasibətlərin başladığı dövrdən on minlərlə əcnəbi həmin ölkələrə gələrək İŞİD terrorçu qruplaşmasının sıralarına qoşulub. Onların arasında Azərbaycandan da radi-

kal vəhhabiliyə mənsub şəxslər olub. Bu şəxslərin geri qayıtdıqdan sonra ölkəmiz üçün yarada biləcəkləri təhlükə nəzərə alınaraq onların cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün zəruri addımlar atılıb. İlk növbədə 2014-cü il martın 14-də Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə yeni maddə əlavə edilib. Bu maddədə əsasən vətəndaşları Azərbaycan Respublikasının hüduklarından kənarada aparılan silahlı münasibətlərə cəlb etmə, bu məqsədlə döyüş təlimləri keçirmə, sabit qrup yaratma və ya belə qrupa rəhbərlik etmə cinayət hesab olunur. Həmçinin belə qruplarda, təlimlərdə və silahlı münasibətlərdə iştirak, bu hərəkətlərin törədilməsinə açıq çağırışlar etmə və bu cür məzmunlu materiallar yayma da cinayət sayılır və uzun müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalandırılır. Qanunvericiliyə edilmiş bu dəyişiklikdən sonra Suriya və İraqda silahlı döyüşlərdə iştirak edərkən sonradan Azərbaycana dönmüş 60-dan çox şəxs Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən həbs edilərək cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub.

"Dini radikalizmlə mübarizə cinayət törətməmiş radikal dini təriqət üzvlərinin həbs edilərək cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması ilə bitmir. Belə şəxslərin fəaliyyəti istər cəzaçəkmə müəssisələrində, istər də cəzaları ilə bitmir. Görülmüş tədbirlər nəticəsində silahlı münasibətlərdə iştirak etmə məqsədilə ölkəmizdən Suriya və İraqa gedənlərin sayında kəskin azalma müşahidə edilməkdədir" - deyərək Fuad Ələsgərov vurğulayıb.

Azərbaycanda radikal dini fəaliyyətin qarşısının alınması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verən Prezident Administrasiyasının rəsmisi 2015-ci ilin noyabrında Bakıda Nardaran qəsəbəsində baş vermiş hadisələrə də toxunub. Qeyd edib ki, bu hadisələr ifrat şiəlik ideyalarının ölkəmizin təhlükəsizliyi üçün doğura biləcəyi riskləri bir daha açıq nümayiş etdirdi. Belə ki, Taleh Bağırov başda olmaqla bir qrup şəxs ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitliyi pozmaq, tərxiatlar, kütləvi iğtişaşlar və terror aktları törətmək, konstitusiyaya qurulmuş zərərli dəyişikliyə qarşı mübarizədə əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, dini radikalizmlə mübarizə sistemli və kompleks şəkildə aparılmalıdır. Bu məqsədlə inzibati və cinayət-hüquqi metodlardan istifadə edilməsi ilə yanaşı, ənənəvi dini təbliğat gücləndirilməli, dini sahədə savadlı, dövlətçiliyə sadıq ruhənlər yetişdirilməlidir. Eyni zamanda, mətbuatda, xüsusilə sosial mediada təbliğat işinə böyük önəm verilməlidir. Aidiyyəti dövlət orqanları dini radikalizmə, onun təbliğatına qarşı mübarizəni mütəmadi və əlaqəli şəkildə aparmalıdır. Bu mənada icra hakimiyyəti aparatlarında dini qurumlarla işin təşkilatçılarının vəzifəsinin yaradılması mühüm institusional tədbirdir. Dini qurumlarla işin təşkilatçılarının üzərinə yerlərdə radikal dini meyillərin vaxtında aşkar edilməsi, dini radikalizmə qarşı mübarizədə icra hakimiyyəti orqanları ilə hüquq mühafizə orqanları arasında fəaliyyətin əlaqələndirilməsi və radikal dini təbliğata qarşı

mevi xahiş etmişdi. İstintaq zamanı bu şəxslərin xaricdən maliyyələşməsi ilə bağlı mühüm faktlar əldə edilib və hazırda həmin faktlar istintaq orqanı tərəfindən araşdırılır".

Şöbə müdiri seminar-müşavirə iştirakçılarına 2015-ci ildə qəbul olunan "Dini ekstremizmə qarşı mübarizə haqqında" yeni qanun, "Polis haqqında", "Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında", "Dini etiqad azadlığı haqqında" qanunlarda edilmiş dəyişikliklər barədə ətraflı məlumat verib. Həmçinin qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinin dini radikalizmə qarşı mübarizədə əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, dini radikalizmlə mübarizə sistemli və kompleks şəkildə aparılmalıdır. Bu məqsədlə inzibati və cinayət-hüquqi metodlardan istifadə edilməsi ilə yanaşı, ənənəvi dini təbliğat gücləndirilməli, dini sahədə savadlı, dövlətçiliyə sadıq ruhənlər yetişdirilməlidir. Eyni zamanda, mətbuatda, xüsusilə sosial mediada təbliğat işinə böyük önəm verilməlidir. Aidiyyəti dövlət orqanları dini radikalizmə, onun təbliğatına qarşı mübarizəni mütəmadi və əlaqəli şəkildə aparmalıdır. Bu mənada icra hakimiyyəti aparatlarında dini qurumlarla işin təşkilatçılarının vəzifəsinin yaradılması mühüm institusional tədbirdir. Dini qurumlarla işin təşkilatçılarının üzərinə yerlərdə radikal dini meyillərin vaxtında aşkar edilməsi, dini radikalizmə qarşı mübarizədə icra hakimiyyəti orqanları ilə hüquq mühafizə orqanları arasında fəaliyyətin əlaqələndirilməsi və radikal dini təbliğata qarşı

mevi xahiş etmişdi. İstintaq zamanı bu şəxslərin xaricdən maliyyələşməsi ilə bağlı mühüm faktlar əldə edilib və hazırda həmin faktlar istintaq orqanı tərəfindən araşdırılır".

Daha sonra seminar-müşavirədə akademik Vasim Məmmədliyə "Azərbaycanda islam: tarixçilik və müasirlik" adlı çıxışı dinlənilib. İslamın tarixi, milli mənəvi dəyərlərində yeri, dövlətin münasibətləri barədə iştirakçılara ətraflı məlumat verən V.Məmmədliyə bildirdi ki, dini dəyərlər Azərbaycan xalqının da milli mənəvi dəyərlər sisteminin mühüm tərkib hissəsinə təşkil edir. Mədəniyyətimizin tarixi keçmiş və bugünü həmin dəyərlərlə bilavasitə bağlıdır. Dini elmin vəhdətinin vacibliyinə toxunan akademik İslamda elmə yüksək dəyər verildiyini diqqətə çatdıraraq qeyd edib ki, İslamın tanınmış nümayəndələri cərgəsində Azərbaycan alimləri və dinşünasları da dünya elminə böyük töhfələr veriblər.

Sonda seminar-müşavirə iştirakçılarında sertifikatlar təqdim olunub.

əks-təbliğat işinin təşkili kimi mühüm vəzifələr düşür. Bu fəaliyyət düzgün qurularsa, dini radikalizmə meyilliklə bağlı bir çox problemlər hüquq mühafizə orqanlarının müdaxiləsi olmadan, qabaqcıl tədbirlər görülməklə həll edilə bilər.

Hüquq mühafizə orqanları əsas etibarilə radikal dini fəaliyyətin nəticələri ilə mübarizə aparır. Dini qurumlarla işin təşkilatçılarının fəaliyyəti isə dini radikalizmin səbəblərinin aradan qaldırılmasına yönəlməlidir. Xüsusilə radikal dini təriqətlərə meylli olan bölgələrdə gənclərin təhsilə marağının artırılması, aidiyyəti dövlət orqanlarının və qeyri-hökumət təşkilatlarının cəlb edilməsi ilə peşə və təhsil kurslarının təşkili, məşğulluğun təmin olunması üçün şəraitin bərhəvləndirilməsi və radikal dini təbliğata qarşı

"Dövlət-din məsələlərinə milli təhlükəsizlik kontekstində baxış" mövzusunda çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Əks-keşfiyyat Baş İdarəsinin rəisi İsmayıl Bağırov Xidmətin yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə birgə fəaliyyətini dini radikalizmə qarşı mübarizənin ən səmərəli üsulu kimi dəyərləndirib. Nardaran hadisələrinə toxunan İ.Bağırov bildirdi ki, bəzi qüvvələr din pərdəsi altında öz siyasi və digər məqsədlərini həyata keçirməyə çalışırdılar. Nardaran qəsəbəsində yerli camaatın tanınmadığı, özünü dindar adlandıran bir qrup tərxiatçının inanclı, mömin sakinlərə heç bir aidiyyəti olmayıb. Hazırda Nardaranda həyat normal axarı ilə davam edir.

Bu gün İŞİD terror qruplaşmasının bütün dünya üçün ciddi problemlər yaratdığını qeyd edən idarə rəisi Azərbaycanda bu kimi ekstremist təşkilatların ciddi sosial dəyərə icmalın olmayacağını vurğulayıb. Bildirilib ki, mütemadi olaraq həyata keçirilən istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində İŞİD və digər terrorçu təşkilatların, eləcə də başqa qanunsuz silahlı birləşmələrin tərkibində fəaliyyət göstərən şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb olunurlar.

İsmayıl Bağırov dövlət başçısı tərəfindən 2016-cı ilin "Multikulturalizm ili" elan olunmasını hazırkı ictimai-siyasi şəraitdə, eləcə də dünyada baş verən etnik və dini zəmində qarşılıqlı anlaşma fəaliyyətində çox uğurlu addım kimi dəyərləndirib.

Daha sonra seminar-müşavirədə akademik Vasim Məmmədliyə "Azərbaycanda islam: tarixçilik və müasirlik" adlı çıxışı dinlənilib. İslamın tarixi, milli mənəvi dəyərlərində yeri, dövlətin münasibətləri barədə iştirakçılara ətraflı məlumat verən V.Məmmədliyə bildirdi ki, dini dəyərlər Azərbaycan xalqının da milli mənəvi dəyərlər sisteminin mühüm tərkib hissəsinə təşkil edir. Mədəniyyətimizin tarixi keçmiş və bugünü həmin dəyərlərlə bilavasitə bağlıdır. Dini elmin vəhdətinin vacibliyinə toxunan akademik İslamda elmə yüksək dəyər verildiyini diqqətə çatdıraraq qeyd edib ki, İslamın tanınmış nümayəndələri cərgəsində Azərbaycan alimləri və dinşünasları da dünya elminə böyük töhfələr veriblər.

Sonda seminar-müşavirə iştirakçılarında sertifikatlar təqdim olunub.